

Sygn. akt I ACa 559/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Radomski
Sędzia:	SA Zbigniew Grzywaczewski (spr.)
Sędzia:	SA Walentyna Łukomska-Drzymala
Protokolant	st. sekr. sąd. Aneta Dudek

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2012 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa S. S.

przeciwko Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej (...) w L.

o ustalenie nieistnienia uchwał

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10 lipca 2012 r., sygn. akt I C 607/11

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda S. S. na rzecz pozwanej Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej (...) w L. kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) zł tytułem kosztów procesu za II instancję.

Sygn. akt I ACa 559/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10.07.2012 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił powództwo powoda S. S. o ustalenie nieistnienia dwóch uchwał Walnego Zgromadzenia pozwanej Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) w L..

W uzasadnieniu Sąd I instancji podał, że S. S. jest członkiem pozwanej Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) w L..

Na dzień 16, 17 i 21 czerwca 2011 r. zarząd Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) w L. zwołał Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni, które zostało podzielone na trzy części. W zawiadomieniach skierowanych do członków wymieniono porządek obrad, który obejmował między innymi głosowanie nad podjęciem uchwały w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2010 r. oraz głosowanie nad podjęciem uchwały w sprawie podziału zysku za rok 2010.

W dniu 26 maja 2011 r. grupa członków Spółdzielni zwróciła się do Zarządu z żądaniem uzupełnienia porządku obrad o sprawy: zmiany statutu, reorganizacji administracji Spółdzielni i zwaloryzowania udziałów członków z nadwyżki bilansowej.

W dniu 2 czerwca 2011 r. zarząd Spółdzielni, po uwzględnieniu wniosku członków o uzupełnienie porządku obrad, zawiadomił o zmianie porządku wszystkich członków dołączając projekty uchwał zaproponowane przez grupę członków.

W dniu 16 czerwca 2011 r. rozpoczęła się pierwsza część Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) w L.. Walne Zgromadzenie zostało otwarte, wybrano przewodniczącego. Po przystąpieniu do omówienia porządku obrad powód zgłosił propozycję zmiany porządku, która została przyjęta. Następnie powód oświadczył, że z uwagi na brak w porządku obrad punktu pozwalającego na dyskusję nie będzie możliwe przedyskutowanie projektów uchwał i zażądał poddania pod głosowanie odroczenia zebrania celem zwołania przez Zarząd nowego terminu, po uzupełnieniu porządku obrad o możliwość dyskusji. Za przyjęciem tego wniosku zagłosowało 18 obecnych członków, przeciw 12. Wobec podjęcia przez zgromadzonych członków uchwały o odroczeniu zebrania nie doszło do dyskusji ani głosowania nad kolejnymi punktami porządku obrad, zebranie zostało zakończone.

W dniach 17 czerwca 2011 r. i 21 czerwca 2012 r. odbyły się druga i trzecia część Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) w L.. Odbyły się dyskusje oraz głosowania. Większość obecnych członków zagłosowała za przyjęciem uchwał: nr 4/2011 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 2010 oraz nr (...) w sprawie podziału zysku za rok 2010.

Powód ostatecznie domagał się ustalenia, że wskazane w pozwie uchwały nie istnieją, z uwagi na bezsporny w procesie fakt, że nie zostały one przegłosowane na pierwszej części Walnego Zgromadzenia w dniu 16 czerwca 2011 r.

Rozstrzygnięcie sprawy uzależnione było od wykładni art. 8³ ust.

9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.), a w szczególności zawartego w nim sformułowania "uchwałę uważa się za podjętą, jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia".

Jest w sprawie bezsporne, że Walne Zgromadzenie pozwanej Spółdzielni zostało podzielone na trzy części i pozwana była do tego uprawniona. Skoro bezsporne jest też, że objęte pozwem uchwały zostały poddane pod głosowanie i przegłosowane na drugiej i trzeciej części Walnego Zgromadzenia, zaś głosowanie nad uchwałami nie odbyło się na części pierwszej, pomimo że członkowie obecni na tej części mieli możliwość głosowania, to ocena prawna tych faktów jest zależna od stwierdzenia, czy dla skutecznego podjęcia uchwały wystarczy możliwość głosowania nad uchwałą, czy też „poddanie pod głosowanie” oznacza konieczność oddania głosów przez zgromadzonych.

Wykładnia powołanego przepisu może prowadzić do dwóch wniosków.

Zgodnie z pierwszym stanowiskiem, prezentowanym w orzecznictwie przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 4 grudnia 2009 r., II ACa 1052/09, do którego to stanowiska odwołuje się strona pozwana, sformułowanie ustawy uchwałę uważa się za podjętą, jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia należy interpretować funkcjonalnie

i przyjąć, że jeżeli członkowie spółdzielni należący do jednej części walnego zgromadzenia odmówią przyjęcia porządku obrad, to nie jest to jednoznaczne

z brakiem poddania uchwały objętej porządkiem obrad pod głosowanie. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu przyjął, że skoro członkowie spółdzielni, biorący udział w danej części walnego zgromadzenia zostali poinformowani o terminie, miejscu jego odbycia i porządku obrad zgodnie z wymogami statutu spółdzielni, to mieli zapewnioną możliwość wzięcia udziału w głosowaniu nad spornymi uchwałami, a więc uchwała poddana została w taki sposób pod głosowanie.

Zgodnie natomiast z odmiennym stanowiskiem, wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 22 października 2009 r., I ACa 387/09 ("Monitor Spółdzielczy" 2009, nr 6, s. 28) oraz Sąd O. W. w wyroku z dnia 29 kwietnia 2010 r., III C 768/09, do którego przyłączał się powód, pojęcie "poddania uchwały pod głosowanie" należy rozumieć jako przeprowadzenie formalnego aktu głosowania nad jej projektem, wyrażającego się oddaniem przez członków głosów "za" lub "przeciw" uchwale. Sąd Apelacyjny w Białymstoku uznał, że głosujący muszą mieć możliwość bezpośredniego zajęcia stanowiska w "przedmiocie treści uchwały", aby można było przyjąć, iż doszło do "poddania uchwały pod głosowanie".

Rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie w wykładni wskazanego przepisu zauważył Rzecznik Praw Obywatelskich, który w dniu 27 października 2010 r. przedstawił Sądowi Najwyższemu następujące zagadnienie prawne: "Czy poddanie uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia (art. 8³ ust. 9 zdanie pierwsze ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) oznacza obowiązek wyrażenia stanowiska przez każdą część walnego zgromadzenia w drodze aktu głosowania nad projektem treści uchwały, czy też warunek ten spełnia już samo głosowanie nad porządkiem obrad, w rezultacie którego doszło do skreślenia z porządku obrad którejkolwiek części walnego zgromadzenia głosowania nad projektem uchwały?"

Sąd Najwyższy odpowiadając na tak postawione pytanie uchwałą 7 sędziów z dnia 29 kwietnia 2011 r. stwierdził: „poddaniem uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia - w rozumieniu art. 8³ ust. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) - jest objęcie jej projektu porządkiem obrad walnego zgromadzenia.”

Tym samym Sąd Najwyższy posługując się wykładnią funkcjonalną i systemową uznał, że zastosowanie zasad wykładni językowej prowadziłyby do irracjonalnych wniosków niemożliwych do przyjęcia z punktu widzenia celu regulacji. Sąd Najwyższy stwierdził, że członkowie spółdzielni uczestniczący w którejkolwiek części podzielonego walnego zgromadzenia nie mogą skutecznie skreślić z porządku obrad tego organu m.in. punktu dotyczącego głosowania nad projektem uchwały, ponieważ część podzielonego walnego zgromadzenia nie jest organem spółdzielni, a o porządku obrad walnego zgromadzenia rozstrzyga zarząd spółdzielni. Nie oznacza to oczywiście, że członkowie uczestniczący w obradach części walnego zgromadzenia nie mogą zachować się biernie, czyli nie brać udziału w głosowaniu nad projektem uchwały objętej porządkiem obrad walnego zgromadzenia, ponieważ nie można ich zmuszać do aktywności.

W ocenie Sądu Najwyższego przesłanka uznania uchwały walnego zgromadzenia za podjętą w postaci poddania uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia nie może być jednak utożsamiana wyłącznie z samym aktem przeprowadzenia głosowania nad projektem uchwały. Do przeprowadzenia takiego głosowania podczas obrad którejkolwiek części podzielonego w taki sposób walnego zgromadzenia mogło bowiem nie dojść np. w wyniku bojkotu zastosowanego przez członków uczestniczących w obradach tej części, polegającego na odmowie udziału w głosowaniu nad projektem uchwały objętej porządkiem obrad. Uwzględniając hipotezę art. 8³ ust. 9 u.s.m., a także mając na względzie zasadę dobrowolności uczestnictwa członków spółdzielni w obradach walnego zgromadzenia, należy stwierdzić, że przesłanka poddania uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia powinna być rozumiana w ten sposób, iż spółdzielnia jest jedynie zobowiązana umożliwić swym członkom wzięcie udziału w głosowaniu nad projektem uchwały, we wszystkich częściach walnego zgromadzenia. Obowiązkiem spółdzielni nie jest natomiast efektywne przeprowadzenie samego aktu głosowania we wszystkich częściach podzielonego walnego zgromadzenia.

Sąd Najwyższy zauważył, że zastosowanie wyłącznie językowej wykładni przy dokonywaniu interpretacji omawianej przesłanki musiałoby oznaczać nie tylko samo przedstawienie projektu uchwały do oceny członkom spółdzielni uczestniczącym w części podzielonego walnego zgromadzenia, ale także przeprowadzenie formalnego aktu głosowania wyrażającego się oddaniem przez członków spółdzielni głosów "za" lub "przeciw" projektowi uchwały. Tymczasem

przesłanka poddania pod głosowanie projektu uchwały jest już spełniona w chwili stworzenia uprzednio członkom spółdzielni mieszkaniowej realnej możliwości zapoznania się z brzmieniem projektu uchwały, mającego być przedmiotem głosowania, przez objęcie jej projektu porządkiem obrad. Takie rozumienie znaczenia przesłanki "poddanie pod głosowanie uchwały" oznacza, że przedmiotem głosowania członków spółdzielni mieszkaniowej uczestniczących także w części podzielonego walnego zgromadzenia mógł być tylko projekt uchwały objęty podanym do wiadomości członków porządkiem obrad tego organu spółdzielni. Należy zważyć, że na podstawie art. 8³ ust.

7 u.s.m. walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanym do wiadomości członków zgodnie

z ustawą, a m.in. o porządku obrad walnego zgromadzenia lub jego części zawiadamia się wszystkich członków w sposób określony w art. 8³ ust. 6 u.s.m. Zawiadomienie, poza informacją o porządku obrad, powinno także zawierać informację m.in. o miejscu wyłożenia projektów uchwał będących przedmiotem obrad oraz o prawie członka do zapoznania się z tymi dokumentami. Członkowie spółdzielni uczestniczący w części podzielonego walnego zgromadzenia muszą więc mieć stworzoną możliwość dokonania oceny przedstawionego im uprzednio na piśmie porządku obrad. Zastosowanie jedynie reguł wykładni językowej przy interpretacji określonej w art. 8³ ust. 9 zdanie pierwsze u.s.m. przesłanki "poddania uchwały pod głosowanie" prowadziłoby do wniosku, że mniejszość członków spółdzielni mieszkaniowej, uczestniczących bezpośrednio w walnym zgromadzeniu - w ramach którejkolwiek części podzielonego w ten sposób organu spółdzielni mieszkaniowej - mogłaby nie dopuścić do skutecznego podjęcia uchwały przez walne zgromadzenie, wbrew odmiennej w tym względzie woli wyrażonej nawet przez zdecydowaną większość członków, uczestniczących bezpośrednio we wszystkich pozostałych częściach podzielonego walnego zgromadzenia.

Ostatecznie Sąd Najwyższy stwierdził, że jeśli sprawa podjęcia uchwały została zamieszczona w porządku obrad walnego zgromadzenia, członkom wszystkich części walnego zgromadzenia przedstawiono projekt uchwały, a następnie z własnego wyboru zdecydowali oni, że nie będą nad projektem danej uchwały głosowali, to uzasadniony jest pogląd, iż uchwała została poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia. O tym zaś, czy uchwałę można uważać za podjętą ostatecznie powinna oczywiście zdecydować liczba głosów "za" uchwałą, która w myśl art. 8³ ust. 9 zdanie pierwsze u.s.m. powinna być oddana przez większość z ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu.

Sąd Okręgowy powyższy pogląd podzielił i dlatego twierdzenie powoda o nieistnieniu wskazanych w pozwie uchwał nie mogło być zaakceptowane.

Pozostałe zarzuty powoda podnoszone przeciwko uchwałom nie zostały udowodnione, a nadto gdyby nawet zostały potwierdzone w procesie nie uzasadniały zarzutu nieistnienia uchwały.

Jest też oczywiste, że sąd jest związany żądaniem pozwu i nie może orzekać niezgodnie z wolą powoda, niezależnie od ustaleń dokonanych na podstawie materiału dowodowego. Skoro powód żądał ustalenia, że uchwały nie istnieją to zarzuty dotyczące treści uchwał lub trybu ich podjęcia nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia, bowiem mogą one uzasadniać żądanie uchylecia lub ustalenia nieważności uchwały, a nie jej nieistnienia. Uchwała nie istnieje wtedy, gdy nie została w ogóle przegłosowana bądź nie uzyskała wymaganej większości głosów, nie zaś w sytuacji, gdy głosowanie się odbyło, projekt uzyskał akceptację, jednak podjęta uchwała dotknięta jest jakąkolwiek wadliwością merytoryczną lub formalną.

Z tych też względów Sąd wskazał, że na podstawie powołanego przepisu oraz art. 189 kpc powództwo należało oddalić.

W złożonej apelacji, powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

- 1) naruszenie art. 8³ ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych przez błędną jego wykładnię;
- 2) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy;
- 3) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału

w sprawie.

Wniósł o jego zmianę i „stwierdzenie” nieistnienia zaskarżonych uchwał lub uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlega oddaleniu.

Podniesione w apelacji zarzuty są bezpodstawne i nie mogą prowadzić do podważenia zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny podziela wszystkie ustalenia i wnioski Sądu I instancji i uznaje je za własne.

Na wstępie należy podzielić prawidłowość stwierdzenia Sądu I instancji, że skoro powód żąda ustalenia, iż zaskarżone dwie uchwały (Nr 4/2011 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2010 r. i Nr 5/2011 w sprawie podziału zysku za 2010 r.) nie istnieją to zarzuty dotyczące trybu ich podjęcia nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Uchwała nie istnieje bowiem wtedy, gdy nie została w ogóle przegłosowana bądź nie uzyskała wymaganej większości głosów, a nie, gdy głosowanie się odbyło, projekt uzyskał akceptację, jednak podjęta uchwała dotknięta jest jakąkolwiek wadliwością merytoryczną lub formalną, gdyż te ostatnie wadliwości mogą uzasadniać żądanie uchylenia lub ustalenia nieważności uchwały.

Tym samym drugi i trzeci zarzut apelacji jest całkowicie bezprzedmiotowy, a jest niesporne, że projekty zaskarżonych uchwał były objęte porządkiem obrad wszystkich części walnego zgromadzenia pozwanej Spółdzielni i zostały „przegłosowane” na drugiej i trzeciej części walnego zgromadzenia.

W zakresie tych zarzutów apelacja powołuje się też na okoliczności, które dotyczą innej uchwały, która nie została przez powoda zaskarżona (w sprawie zmiany statutu), a zatem są to okoliczności całkowicie bezprzedmiotowe.

Przedmiotu sporu (żądania ustalenia nieistnienia uchwał) dotyczy wyłącznie pierwszy zarzut apelacji.

Wbrew twierdzeniu apelacji Sąd I instancji nie dokonał błędnej wykładni art.

8³ ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, gdyż Sąd Apelacyjny również podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 29.04.2011 r., III CZP 111/10, który posługując się wykładnią funkcjonalną i systemową stwierdził, że poddaniem uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia – w rozumieniu art. 8³ ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych – jest objęcie jej projektu porządkiem obrad walnego zgromadzenia.

Jak już wyżej wskazano, jest niesporne, że projekty zaskarżonych uchwał były objęte porządkiem obrad wszystkich części Walnego Zgromadzenia pozwanej Spółdzielni w dniach 16, 17 i 21 czerwca 2011 r.

Skarżący powód ogranicza się do wykładni językowej tego przepisu, a Sąd I instancji przywołał trafne i logiczne argumenty Sądu Najwyższego, dlatego nie można tutaj poprzestać na wykładni językowej lecz konieczne jest sięgnięcie do wykładni funkcjonalnej i systemowej.

Takie stanowisko Sądu Najwyższego zostało też potwierdzone w wyroku tego Sądu z dnia 6.05.2011 r., I CSK 545/10 (LEX nr 846564).

Uzupełniająco należy dodać, że zgodnie z art. 8³ ust. 2, 6 i 10-13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych to zarząd ustala porządek obrad i jest on znany najpóźniej na 14 dni przed datą walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części. Tym samym w dniu walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części, ani później, nie jest już możliwe zgłaszanie nowych projektów uchwał lub poprawek ani też żądań uzupełnienia porządku obrad o nowe punkty (por.

R. Dzięczek: Spółdzielnie mieszkaniowe, Komentarz, LexisNexis, Warszawa 2010 r., str. 205).

Powód przyznał też przed Sądem I instancji, że prawnicy pozwanej Spółdzielni informowali wówczas, iż statut przewiduje, że możliwa będzie dyskusja przy omawianiu każdego punktu porządku obrad (k. 238v) i faktycznie taka jest treść § 35 ust. 1 statutu pozwanej spółdzielni (k. 34).

Z tych względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu za II instancję orzeczono na podstawie art.

98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 i 391 § 1 kpc oraz § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 5 i § 10 ust.

1 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.Nr. 163, poz. 1349, ze zm.), które stanowią wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej w wysokości 75 % stawki minimalnej.